

Părintele Porfirie, în lume Evanghelos Bairaktaris, se trăgea din Evvia. S-a născut în anul 1906, în satul Sfântul Ioan din Karystia, din părinți săraci. De la vârsta de zece ani a fost nevoit să lucreze la o băcănie din Pireu. Pe cînd avea doisprezece-paisprezece ani, a citit cu mare atenție viața Sfîntului Ioan Kalivitul și, fiind atras de învățăturile sale, a încercat să le urmeze în viață. Astfel s-a încredințat iubirii lui Hristos și, părăsindu-și pe ascuns satul, s-a dus în Kafsokalivia la Sfîntul Munte, pentru a-și pune în aplicare înaltele idealuri.

Legat de acest moment, notează următoarele în «testamentul duhovnicesc»: „De mic copil mă aflu tot în păcate. Cînd m-a trimis mama să păzesc vitele pe munte, căci tatăl meu, fiind săraci, plecase în America, să lucreze la canalul Panama pentru noi, copiii săi, pe cînd pășteam vitele, citeam silabisit viața Sfîntului Ioan Kalivitul. Și l-am îndrăgit foarte mult pe Sfîntul Ioan și mă rugam îndelung, ca un copil ce eram de doisprezece-cincisprezece ani, cred, nu-mi mai amintesc bine. Și, vrînd să-l imit, cu foarte multă luptă am plecat de la părinții mei pe ascuns și am ajuns la Kafsokalivia în Sfîntul Munte și am intrat în ascultare la doi Bătrîni ce erau frați buni, Pantelimon și Ioanichie. S-a întîmplat să fie

foarte evlavioși și plini de virtuți, așa că i-am îndrăgit foarte și, de aceea, cu rugăciunile lor, făceam deplină ascultare. Acest lucru m-a ajutat foarte mult și simțeam o mare iubire și pentru Dumnezeu”.

Foarte devreme Harul cel dumnezeiesc a început să împodobească această figură adolescentină, aprinsă de dragostea pentru Hristos, dăruind-o cu harisme înalte și cu cele mai alese calități duhovnicești. Dumnezeu deschisese un drum luminos înaintea acestui smerit și neînsemnat tânăr, pe care îl hărăzise a deveni unul dintre cei mai mari părinți duhovnicești ai secolului nostru. Astfel, în anul 1923, pe când avea 17 ani, într-o Duminică după Sfânta Liturghie, îndată după ce se împărtășise, pe când se plimba prin pădure plin de bucurie, a simțit cum se revărsa în el Harul Dumnezeiesc. O lume nouă i se deschidea înaintea. În ziua aceea Dumnezeu i-a dăruit darul străvederii. Este vorba de o harismă despre care vom vorbi mai pe larg în continuare. Acest dar l-a folosit cât a trăit, cu înțelepciune și cu frică de Dumnezeu, așa cum vedem din toată învățătura sa.

Când, odată, discutînd cu unul dintre fiii săi duhovnicești (18.06.1986), a fost întrebat: „Părinte, nu i-ați cerut niciodată lui Dumnezeu să vă dea vreun dar?“, el a răspuns: „Niciodată. Nici măcar nu mi-a trecut prin minte. Și totuși, asta s-a petrecut datorită Harului dumnezeiesc. Nu poți să ceri. Pregătește-te duhovnicește și Dumnezeu îți va da, dacă ești vrednic”.

În scurt timp s-a îmbolnăvit grav, iar Bătrînii săi l-au trimis înapoi la părinții săi să-și trateze boala. Odată întors acasă, s-a întâlnit cu Arhiepiscopul Sinaiului, Porfirie al III-lea, care i-a intuit de îndată nivelul moral,

sfintele harisme și, mai ales, darul străvederii. Astfel, în anul 1927, deși părintele avea pe atunci doar 21 de ani, Arhiepiscopul l-a hirotonit preot, punându-i numele de Porfirie.

În anii ce au urmat, pînă în 1940, Bătrînul Porfirie a slujit ca părinte duhovnicesc, spovedind și sfătuind în diverse probleme de viață, la Sfînta Mănăstire a Sfîntului Haralambie din Lefka. Acolo, timp de 13 ani, ore în șir a ascultat spovedania a mii de credincioși, în special a locuitorilor din regiunile dimprejur, din Evvia, Kymi, Karystos, Aliveri, Vathia, dar și din alte regiuni. Pe toți care veneau la el îi ajuta să găsească drumul drept în viață și să-și rezolve cu înțelepciune problemele care îi împovărau. Cu darul discernămîntului și, mai ales, cu acela al străvederii, lumina unele aspecte din viața oamenilor, adîncite în bezna subconștientului, deschizîndu-le astfel căi de autocunoaștere și de pocăință. Cei care au avut folos duhovnicesc din acest dar al său, îl numeau «părintele-profet».

Cînd a izbucnit al doilea război mondial, în octombrie 1940, a fost numit paroh la Paraclisul Sfîntului Gherasim de la Policlinica din Atena, ce se află între străzile Pireos și Sokratous, lîngă piața Omonia. Această policlinică a fost înființată în anul 1903 și a fost condusă de doi frați din Lixourios (Kefallinia), și anume de Nicolae Alivizatos (1876-1945), profesor de chirurgie la Universitatea din Atena, și de Amilkas Alivizatos, despre care vom vorbi mai jos.

Timp de treizeci de ani cuviosul Bătrîn a înfăptuit această lucrare pastorală de tămăduire a oamenilor ce sufereau. Era un ascet care, în loc să se nevoiască „în

pustia de la Sfântul Munte, se nevoia în «pustia» Omoniei”. În aceeași «pustie» din centrul Atenei se nevoia o altă figură sfântă a Bisericii, și anume părintele Epifanie Theodoropoulos, ascet al iubirii și Bătrîn plin de discernământ (1930-1989). Acești doi părinți duhovnicești erau legați de o strînsă legătură duhovnicească, colaborau și își împărtășeau experiența duhovnicească și pastorală. Mai ales spre sfîrșitul vieții pămîntești a părintelui Epifanie, cînd acesta, atins de cancer, îndura dureri cumplite, Bătrînul Porfirie vorbea mereu cu el la telefon, după miezul nopții. Astfel, durerea se mai ostoia, în timp ce acești doi asceți se înălțau duhovnicește în spații cerești.

În acest locaș sfîntul Bătrîn și-a continuat însemnata lucrare duhovnicească și în momentele dificile ale neamului nostru. Spovedea, sfătuia, încuraja, îndruma, tămăduia suflete, asculta durerea de fiecare zi, înfrunta moartea, vindecînd de multe ori chiar și boli trupești. Medicii care au lucrat în această policlinică povestesc emoționați multe întîmplări minunate din acea perioadă. De multe ori, în cazuri medicale foarte dificile și greu de rezolvat, prezența plină de har a Bătrînului era singura nădejde a oamenilor.

Însuși părintele povestește cu emoție cazurile unor bolnavi. Cu mare sensibilitate descrie ultimele clipe din viața pămîntească a unor grav bolnavi care erau duși într-un salon special. Uneori distingea deasupra patului lor un nor întunecat. Rugîndu-se, era alături de bolnavi, în acele ultime clipe de agonie, de dinaintea morții, ușurîndu-le sufletele. Uneori își întrerupea rugăciunea, cobora în biserică, îngenunchea înaintea Sfintei Mese și

plîngea; apoi „*cu și mai mare stăruință se ruga*” (Luca 22, 44). Cînd se întorcea în salon, norul se risipise. O lumină blîndă se așternuse peste chipul, de-acum împăcat, al bolnavului. Sufletul său, eliberat, călătorea spre ceruri. Medicii care îl vedeau adesea la căpățiul bolnavilor la ceas tîrziu, îl întrebau: „Bunicuțule, tot aici ești?”, iar el răspundea: „Ce să fac, fiii mei? Doar vedeți că sînt singuri și părăsiți”.

La policlinică era un cîine la care Bătrînul ținea foarte mult, așa cum de altfel ținea la toate celelalte animale, la păsări și la plante. De altminteri, aceasta este caracteristica tuturor sfinților: ei iubesc natura, o respectă, încercînd să îi descifreze chipul. Sfinții se bazează pe teologia Părinților și pe Tradiția Bisericii Ortodoxe și de aceea au creat o morală de profund respect față de natură și față de zidirea materială¹⁰. Așadar, Bunicuțul ținea mult la acel cîine, pe care îl socotea „prietenu” său.

La un moment dat a venit în Grecia un grup de oameni de știință americani, care, în colaborare cu personalul științific al policlinicii, urmau să facă anumite experimente, în care aveau de gînd să se folosească de acel cîine, de „prietenu” Bătrînului. Așadar, în ziua experimentului, Părintele Porfirie a plecat din policlinică. S-a întors abia pe seară și, imediat, s-a îndreptat spre laborator. A deschis congelatorul în care se afla animalul mort, l-a privit plin de tristețe și i-a spus: „Ce ți-au făcut, bietul de tine?”. Atunci, după cum părintele însuși ne-a povestit, minunîndu-se, cîinele a mai dat o dată din coadă, în semn de salut, așa cum făcuse prima dată. După cum vedeți, înainte sfînteniei, chiar și natura se înclină, iar limitele firii dispar!

Tot în acea perioadă despre care am vorbit, președintele Policlinicii din Atena era Amilkas Alivizatos (1887-1969), profesor de Drept Canonic și de Pastorală, la Facultatea de Teologie a Universității din Atena. Era o personalitate academică cu o bogată activitate științifică și socială. Chiar în vremea aceea era președinte și al Spitalului Mantzavinatio. Trebuie spus că Amilkas Alivizatos, fire severă și puțin ciudată, aprecia în mod deosebit morala, darurile și însemnata activitate pastorală a Părintelui Porfirie. De aceea ținea foarte mult la el și avea mare evlavie pentru sfinția sa, cu atât mai mult cu cât îi era și părinte duhovnicesc. Este grăitor faptul că în textul testamentului lăsat de marele profesor (1969), după cum am aflat din surse bisericești din vremea aceea, își exprima dorința să aibă o înmormântare simplă; să nu participe arhieriei sau alți preoți în afara duhovnicului său, Părintele Porfirie, care să slujească și slujba de înmormântare.

Bătrînul s-a legat duhovnicește, dar și sufletește de policlinică și, mai ales, de bisericuța Sfintului Gherasim. Sînt semnificative unele întâmplări petrecute în aceste locuri, povestite de însuși Bătrînul Porfirie. Redăm în continuare una dintre povestirile sale, păstrată înregistrată, din care putem învăța multe lucruri:

„Odată, povestește Părintele Porfirie, m-am lovit la piciorul stîng. Mi-am rupt tibia și peroneul – așa se numesc acele oase ce sînt pînă aici sus, la genunchi, iar în jos, pînă la gleznă. Mi-am rupt piciorul la mijloc și-a troznit ca o sticlă. M-au dus la spital, în timp ce strigam întruna de durere... Au venit de îndată profesorul de chirurgie și toți de la sala de operație și mi-au pus piciorul

în ghips. După ce au trecut vreo zece zile, am început să-mi privesc piciorul și, cu Harul cel dumnezeiesc, am văzut că nu îl puseseră bine. Tare m-am speriat, așa că am început să mă rog. Cum puteam să le spun unor medici atît de mari că au greșit? M-am gîndit să-i vorbesc domnului K., un medic mai mic, foarte blînd la vorbă și binevoitor. Așadar, i-am spus că nu au pus bine piciorul în ghips! «Ei, zice el, nu mai spune! Doar am fost atîția medici și am văzut totul la radiografie». Într-adevăr îmi făcuseră radiografie. În timp ce medicii potriveau piciorul, profesorul lucra pe deasupra. Au văzut că l-au fixat bine și apoi l-au pus în ghips. Se pare însă că în momentul în care l-au mișcat ca să-l pună în ghips, piciorul a alunecat, iar ei l-au pus în ghips așa strîmb. I-am spus așadar medicului K. că au pus piciorul strîmb, iar el le-a transmis celorlalți. «Spune-i să-și vadă de sfințenia lui, iar noi ne vedem de ale noastre», i-au răspuns.

Atunci am început să strig. A venit alt medic, un specialist, căruia i-am zis:

– Spune-i profesorului că vreau să mai faceți o radiografie.

– Dar ne jignești, zise el.

– Vă rog să-mi faceți pe plac, căci sînt om bătrîn.

– În fine, hai să-l ducem jos, să-i facem voia, dar ne cicălește degeaba, zise profesorul. Nu știm noi cum e bine? De atîția ani tot asta facem.

În cele din urmă m-au dus jos. Acolo au constatat că într-adevăr piciorul alunecase din poziția inițială și începuse să se sudeze strîmb.

– Vai, părinte, tare ești păcătos, îmi zise.

– Știu și eu asta, domnule profesor, i-am spus.

– Acum să vezi ce vom face! Trebuie să-l rupem iar, fiindcă s-a sudat!

– Faceți cum știți. i-am răspuns.

Așadar au adus doctorii din nou ca să-mi tragă de picior, iar profesorul l-a rupt la mijloc. Nici injecție împotriva durerii nu mi-au făcut. Așadar m-au apucat, unul de aici, altul de dincolo, iar profesorul la mijloc și, tot trăgînd așa, în cele din urmă au reușit să îl rupă! Eu spuneam neîncetat «Doamne, Iisuse Hristoase». Durerile erau cumplite! Mi-au apucat așadar piciorul, l-au rupt, apoi l-au făcut la loc.

Acum profesorul se tot minuna de întîmplare! «N-am mai văzut și n-am mai întîlnit așa ceva în toată cariera mea. Să-mi spună bolnavul că nu i-am pus bine piciorul în ghips. Și încă după cincisprezece zile după ce l-am pus în ghips».

Apoi am stat cam trei luni cu piciorul în ghips. Și trebuie să vă spun că ghipsul este foarte greu. Așadar, mai apoi, după ce m-am făcut bine, mi-au dat niște cîrje și am coborît la biserică. După cîteva zile i-am spus Harikleei să îmi aducă un baston, iar ea mi-a spus că se va duce să îmi aducă. A doua zi dimineața, cam pe la orele 11, am coborît în biserică și m-am așezat în strană. În fața mea erau o maică și sora mea Harikleea, căreia i-am spus să se ducă să îmi aducă un baston. «Ei, m-oi duce mai tîrziu», zise ea. Așadar nu i-am mai spus nimic.

În scurt timp intră în biserică o doamnă avînd în mînă un baston, pe care îl ținea în sus. Îndată ce a intrat, s-a întors spre noi, spunînd:

– Aici este Sfîntul Gherasim?

– Da, fiica mea, zise maica.

Atunci s-a apropiat să vadă mai bine icoana.

– Da, el este, el este, îi zise maicii și se aplecă să se închine sfântului. Apoi continuă:

– Am fost în pelerinaj la Ierusalim. Acolo vindeau bastoane, așa că am cumpărat și eu unul. Noaptea trecută, îmi apare în vis acest sfânt din icoană. Eu nu știam ce Sfânt este. Așadar îmi spune sfântul în vis: «Vreau să îmi aduci mie bastonul pe care l-ai cumpărat de la Ierusalim». Iată că l-am adus. Unde să îl pun?

la gândiți-vă. Biata de ea nici nu știa de Sfântul Gherasim! Așa că, întrebînd ea pe unul și pe altul, i-au spus: «Du-te în Omonia^{*}. Mai întreabă acolo și îți vor spune unde să îl găsești pe Sfântul Gherasim».

Atunci i-am spus: «Vino aici să îți spun ceva. Sfântul nu are nevoie de baston. Eu sînt slujitorul sfântului și slujesc în această biserică de treizeci de ani. Ieri am cerut să mi se cumpere un baston și sora mea Harikleea urma să se ducă să îmi cumpere unul. Sfântul ți-a spus să aduci bastonul aici, dar eu sînt slujitorul său, iar bastonul l-a comandat pentru mine». Atunci femeia s-a îndreptat spre icoana Sfântului Gherasim. A luat bastonul, a sărutat icoana, apoi a pus bastonul alături și, întorcîndu-se spre icoană, a spus: «Sfînte, ți-am adus bastonul. Acum îl voi da slujitorului tău». Apoi s-a întors, a luat iar bastonul și, venind lîngă mine, mi-a sărutat mîna și apoi mi l-a dat.

Ce lucru frumos! Îți poți explica această întîmplare? Pe mine m-a emoționat foarte tare. Asta e! Acum însă văd că nu mai e cauciucul care se afla la capătul

^{*} Piață în centrul Atenei [Nota trad.].

bastonului. Unde o fi dispărut? L-or fi tăiat? Poate l-au luat ca amintire”.

Pe ce treceau anii, Bătrînul Porfirie a organizat o nouă vatră de lucrare duhovnicească și pastorală în mica biserică a Sfîntului Nicolae în Kallisia, din Pendeli. Acolo a slujit părintele cu rîvnă mare din 1955 pînă în 1978.

La începutul anului 1980 a mutat centrul acestei lucrări duhovnicești la Oropos, în regiunea Aghia Sotira, în Milesi. La început chilia sa era o simplă rulotă. Astăzi, după îndelungata și foarte ostenitoarea lucrare a Bătrînului Porfirie și a fiilor săi duhovnicești, sub neînțetata sa îndrumare și supraveghere, în acea regiune s-a ridicat un uriaș complex de clădiri cu o preafrumoasă biserică cu mai multe nivele, în centrul celorlalte clădiri. Tot efortul de ridicare a acestor construcții se desăvîrșește prin prinoasele și jertfele a mii de oameni și, mai ales, prin pronia lui Dumnezeu. Aceste construcții, conform planurilor înaintevăzătorului Părinte Porfirie, au fost ridicate pentru a deveni în următoarele decenii, un important centru de spiritualitate ortodoxă.

În iarna anului 1988 am vorbit cu Părintele Porfirie, care mi-a înfățișat ideile sale privind viitoarele funcții ale acestui centru, prevăzînd faptul că va veni vremea cînd centrul va juca un însemnat rol duhovnicesc în zona Atenei, în cadrul educației și al antropologiei teologice ortodoxe, mai ales în momentele grele pentru ortodoxie și elenism. Vorbeam atunci despre contribuția psihologiei și a psihanalizei moderne și, în general, a «științelor umaniste», la rezolvarea unor probleme ce izvorăsc din evoluția personalității omului modern. Părintele Por-

firie își expunea opiniile cu mare ușurință, încît aveam senzația că stăteam de vorbă cu un specialist în domeniu, ce cunoștea foarte bine toate problemele, în varietatea lor. Acest om care nu dobîndise în școlile din lume nici un fel de cunoștințe științifice, mi s-a părut atunci a fi un erudit și luminat om de știință. Însă Bătrînul Porfirie nu era un simplu om de știință „*din această lume*”. Cunoștințele sale «științifice», de psihopedagogie, de medicină, de fiziologie, de anatomie, de fizică și de astronomie, erau urmarea firească a înțelepciunii „*din cele de sus*” (Ioan 8, 23).

Întotdeauna Părintele Porfirie a fost reținut în privința psihanalizei și a diverselor tendințe și metode psihologice contemporane. De fiecare dată spunea: „Eu nu le știu; voi le știți mai bine”. În ziua aceea, după ce i-am spus punctul meu de vedere, Bătrînul a încheiat, spunînd «profetic»: „De toate aceste probleme psihologice se ocupă părinții neptici în lucrările lor...¹¹. Va veni o vreme cînd aceste subiecte vor fi predate în cadrul învățaturii antropologice a părinților neptici, chiar în acest loc, de către părinți de la Muntele Athos, care vor coborî aici tocmai în acest scop”.

Încet-încet, cuviosul părinte s-a retras în tăcere, plecînd din Oropos spre îndrăgitul său locaș duhovnicesc, spre Muntele Athos. Dorea fierbinte să-și dea ultima suflare în locul unde fusese tuns monah. Ca toți sfinții și el s-a învrednicit de un sfîrșit cuvios. Cu voia lui Dumnezeu și-a știut dinainte ceasul morții. I-a rugat așadar pe fiii săi duhovnicești, pe călugări, să privegheze toată noaptea, să se împărtășească și astfel să se pregătească a-l petrece pe ultimul drum. Totodată a porun-

cit să nu dea de veste despre toate acestea nici unuia dintre fiii săi duhovnicești din Atena. În zorii zilei de 2 decembrie 1991, pe când furtuna bîntuia Marea Egee, sufletul i s-a înălțat la ceruri. Trupul său bolnav și mult încercat a fost îngropat în pămîntul de la Kafsokalivia. Deasupra doar pămînt, frunze uscate de castan și o simplă cruce de lemn pe care stă scris: «Ieromonahul Porfirie a adormit întru Domnul în 19 noiembrie 1991»*.

Privindu-i mormîntul îmi vin în minte versurile unei poezii pe care Bătrînul o îndrăgea foarte mult și pe care o recita astfel încît aveam impresia că în acea clipă trăia toate cele exprimate în poezie.

*Brazii*¹²

*De brazii de pe coastă mi-ar da
o stivă din crengile lor nesfîrșite
mi-aș încropi la o margine, lîngă ei,
o micuță și-nsingurată colibă.*

*De-ar fi vară, mi-ar da
să mă-ntind pe-ale lor frunze uscate
împreună cu ei să cînt cîntarea,
împreună cu ei, murmurul din zori.*

*Și-apoi, nimic altceva. Iar cînd s-ar stinge
Astfel viața-mi de bucurie plină,
Cîteva crengi de mi-ar mai da,
Să-mi fie ultim locaș, de odihnă...*

* 2 decembrie 1991, după Calendarul nou.